

938
un.
Hist. univ. 1. 15
XXXIV
1372
Dei & Superiorum Gratia

De

JUDICIO HI-
STORICI,

Dissertationem posteriorem
PRO LOCO.

Apud Inclytam Facult. Philosoph. obtinendo
exhibet

M. CHRISTIANUS Weise /
Zitta Lufatus.

ad d. 26. Aug. M DC LXVIII.
H. L. Q. S.

LIPSIÆ,
Literis JOHANNIS COLERI.

ist. univ.

54,40

2

V I R I S

*Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis atq;
Prudentissimis,*

Inclytæ Zittaviensium Reip. Patribus,
DOMINIS

DNO. ANTONIO à Kohl/ Consuli Gravissimo

DNO. JOHANNI Eichlern ab Auritz in Poritz/
Judici Spectatissimo.

DNO. DAVIDI JENTSCHIO, J. U. L. SENA-
TORI, AC JUDICIORUM Assessori, dexterrimo.

DNO. JOHANNI GEORGIO Arnßdorffen/
Senatori meritissimo.

Suam devotionem serviendiq; promptissimam

Hac thesium oblatione

decenter contestari voluit, debuit

AUTOR.

C. D.

I.

Nria sunt quæ à bono Historico requiruntur: VERITAS, EXPLANATIO, JUDICIUM. Veritas narrat, explanatio declarat, Judicium demonstrat: ab illis historicus fit legitimus; ab hoc perfectus: Ibi narrationis quasi corpus est; hic anima.

II. Cum igitur superioribus annis IDEAM BONI HISTORICI delineare constituisssem, laborem ita dividebam, ut quæ ad priores duas virtutes spectarent, peculiari dissertatione comprehenderem; ultimam eamque nobilissimam partem posterioribus cogitationibus reservarem: digna quippe videbatur, quæ separatam sibi vendicaret industriam.

III. Nunc ubi ad solvendum me provocat occasio, parem juvat in servando quam in promittendo ostendere promptitudinem; utinam easdem ab autoribus hinc inde accepissem suppetias. Nescio enim cur tam infelix fuerim, ut quo magis in hanc materiam inquirerem, eò minus invenirem, quod lucem mihi posset affundere. Sic meis relictis meditationibus, quædam ex Lipsii notis ad Doctrinam Civilem; plurima, ut aranea, ex me ipso elicui, non sine firmissima spe, fore, ut leviora, quorum ipse essem autor, melius acciperentur, quam si præstantiora alii ante me scripissent.

IV. Aggredior vero istam Historiæ notam, sine qua, nec magistra vitæ, nec ἀρχὴ τῆς Φρονήσεως καὶ σοφίας, nec ἀκίνδυνος διδασκαλία, merito vocari potest: imo quæ sola efficit, ut rerum gestarum memoria, ab eruditis diligenter commendetur, ab omnibus utiliter tractetur.

V. Nolim tamen intelligi *Judicium* historicum, quemadmodum accepit Bodinus in *Methodo Historiarum*. Illud enim cadit in lectorem, ut quæ ab aliis scripta sunt, ad perfectionis vel ineptitudinis mensuram accommodet, & magis ingenium ac prudentiam auctoris, quam res perspiciat: Nostrum autem ipsi scriptori domesticum est, ut de rebus, quas explicandas suscepit, & legitime sentire, & decenter loqui possit. Ac proinde nulla utriusque est cognatio, nisi quod unum forte ex altero nascitur, & bonum historiae *Judicium*, lectoris non dissimilem excitat censuram.

VI. Sed antequam ipsa tractatio me distinet, operæ pretium fuerit in *historiarum* utilitatem inquirere, quam multi prolixè, pauci accuratè persequuntur. Hoc enim *Judicii* opus est, ut quoties vel obscuritas vel ignorantia vel error vel quælecunque impedimentum lectori sedulo utilitatem eripere vult, toties suo lumine tenebris incumbat, aurumque ex pulvere eruat, atque ideo in quot partes abit *historiarum* fructus, tot etiam sibi non potest non tribuere *Judicium*.

VII. Disseminatur verò tam insignis ubertas per omnium fere disciplinarum campos. Theologi ex hæresium ortu, progressu & interitu purioris doctrinæ certitudinem; ex eventuum mirifica ordinatione Dei providentiam observant. Icti antiquorum vel exterorum legibus & consuetudinibus gaudent, sicut hodie magna studii juridici pars vetustatis notitia consumitur. Medici quemadmodum & Physici lusus & errores naturæ, morborum & curarum pericula, uno verbo, tentatas creaturarum vires attendunt. Astrologi nunquam impune accensos Cometas, visas infelicitè eclipses, factas non frustra conjunctiones exsculpunt: Geographi suis delineationibus adminicula quærunt, imo, nulla ars tam est exilis aut abstrusa, quæ in *historiarum* monumentis aliqua suæ curiositatis vestigia non deprehendat.

VIII. Neque tamen istæ utilitates ad meum spectant negotium. Apparent enim ut plurimum præter intentionem & scriptoris & historiae, scriptionisqve calamo subrepunt, vel ut *παρεπρω*, vel ad alienum finem: sicut ab hæresium intellectu muta-

inationum politicarum ratio sæpe dependet; à legibus consiliorum pœnarumque fundamenta interdum petuntur; à terræ locorumque designationibus incolarum conditio cognoscitur.

IX. Propius ad scopum pervenero, si utilitatem historiæ dividero in Ethicam & Politicam.

X. Ethicam assequimur, cum per exempla bonorum ad Virtutem invitamur, per facinora improborum à sceleribus absterremur. Si enim unica olim præclari hominis statua tantam habuit efficaciam, ut ejus aspectu plurimi ad honestatis studium excitarentur: Si etiam pœnæ propterea infliguntur merentibus, ut alii eundem scopulum evitare discant, quanto facilius procedit historia, quæ non unam saltem statuam, aut unum supplicium, sed innumera pulchritudinis atque turpitudinis spectacula in apertum quasi theatrum adducit.

XI. Imo si præmia & pœnæ ex merito ubique non dispensantur, quæ rerum humanarum inæqualitas est, fama certe post mortem, quæ cessante amore & invidia, scapham scapham vocat, ligonem ligonem, ita occupare potest mortalium animos, ut qui nec virtutis amore, nec pœnæ formidine se patiuntur commoveri, memoriæ superstitis ignominiam exhorrescant.

XII. An autem istum effectum intendat historicus, dubitari possit, propterea, quod privati hominis descriptio, quæ vel optimas vivendi producit regulas, à multis pro historia non habetur, præsertim ab iis, qui res memorendas ad solam Remp. astringant.

XIII. Nihilominus quamdiu historia audit Magistra vitæ, tamdiu nihil ab eadem separo, quod nos meliores reddere potest. Posito etiam ad Remp. omnia debere collimare, certe homines ad virtutem stimulos accipiunt, non tantum ut boni sint, sed ut bonitatem suam referant civitati, ibique præclaris meritis publicam salutem promoveant. Ubique igitur perfectus reformari debet politicus, virtutis cultura aut necessario præsupponitur, aut sine jactura insigni abesse non potest.

XIV. Ex his tamen perspicuum est, Ethicam inservire,

quali Politica, ideoque iustius in historia maiorem requiri curam.

XV. Ast duo sunt quæ ingenuum & absolutum Politicum efficiunt, DOCTRINA & EXPERIENTIA. Doctrina utitur regulis, experientia exemplis. Illic prudentia inchoatur dum discimus scire, hic absolvitur, dum discimus agere: doctiores reddimur in scholis per actionum remotam contemplationem; expertiores in Civitate per earundem propinquum usum & tractatum.

XVI. Sed quicquid sit de Doctrina: Experientiæ munus in eo consistit, ut principia prudentiæ, vel ad actiones quibus præsens est applicet, vel ex iisdem eliciat, atque hinc, quia felicius quam per sensus non est cognitio, nullibi ad maiorem certitudinem ac firmitatem componitur animus. Deest tamen interdum tempus, aliquando vis, sæpe etiam industria, quo minus è propriis periculis omnes regulas quæamus illustrare; Historia igitur naturæ nostrique defectum supplet, collectisque ex omni ævo eventibus sine metu sine calamitate, studia hominum inspicere atque tractare jubet.

XVII. Quia vero multi sunt, qui in omni eruditionis genere exercitatissimi, tantum non universæ historiæ adyta excusserunt, nec tamen ad politicas actiones fiunt idonei, id quod in Trajano Boccalini conspectum fuit, qui, ut Galba dignus imperio fuisset habitus, nisi imperasset; sic optimi politici fiduciam apud omnes retinisset, nisi aliquando officium tenuisset: non abs re fuerit hinc monere, historiam quasi mediam versari inter doctrinam & experientiam, imo magis inclinare ad speculationem, quamdiu animus propriæ experientiæ expers est. Usus enim tot circumstantias, tot varietates ac minutias advertere discit, quas inexercitatus Lector non magis assequitur, quam si puer, qui nondum sensit cupidinem, percurrat amores Ovidii.

XVIII. Quare ut historiæ sua maneat dignitas, immitendus eidem lector vitæ & Reip. vel assuetus vel peritus. Sic resultabit aut bonus gubernator, aut felix consiliarius.

XIX.

XIX. Atque hæc est tot carminibus ac declamationibus deprædicata utilitas, quam sub incudem nunc revocavi. Nam si præterea quicquam conferunt ad tollenda Principum diffidia, quoties de antiquis terminis, de pactis ac prætensionibus obsoletis novæ reciprocantur controversiæ, *veritatis* potius est quam *Judicii*.

XX. Nunc ubi ad ipsam rem accedere fas est, *Judicium* quod ad hunc locum pertinet, si non optimè, saltem non ineptè vocari queat, *Virtus historici quæ scriptiois utilitatem lectori insinuat*. Insinuat enim, non ex professo docet, quippe hoc ex historico faceret Philosophum: sed obscuris interdum incedit ænigmatibus, scilicet ita magis accedit ad usum, qui considerando crescit, & quo longius rei perpendendæ inhæret, eo citius se perficit.

XXI. Adque id est quod Lipsius requirit, ut *judicium* breviter & quasi aliud agendo suscipiatur, possuntque huc applicari profunda ejusdem verba, quæ extant in præfatione ad notas in Tacitum; *Politica, inquit, non attingi, sive enim peritis sive imperitis frustra. Illi sponte eligere possunt; hi nec electis rectè uti.*

XXII. Materia sùadet ut paulo agam prolixius, sed in antecessum quædam tangenda sunt. Primo faciendum esse discrimen inter verba ponderosa & pomposa, nec ubique latere solidum *Judicium*, ubi oratio superbis turget sententiis. Ideo enim Tacitus parem in judiciis vix invenit, quia difficile est, nulum vocabulum sine ratione & pondere proferre.

XXIII. Deinde notandum aliquos in judicando arctos esse & astrictos, alios apertos & planos. Hi Principibus, illi Consiliariis in manus dandi: ne Principes anxia deterreat, inquisitio, & ut Consiliarios occultior exerceat instructio.

XXIV. Sed redeam ad propositum, & quia duplicem supra feci utilitatem, quæ per *judicium* insinuari debet, *Ethica* quidem sic comparata est, ut multa explicatione opus non habeat: satis enim loquuntur ipsa personarum facta, quæ censuram nimis efficacem post se relinquere solent. Nihilominus
tamen

tamen officio suo egregiè satisfaciunt, qui aliquos vel probandi vel damnandi leviter aspergunt colores.

XXV. Idque si quispiam alius egregiè affecutus Cominæus; Quam fideliter sistit Carolum Burgundum, utriusque fortunæ nimis impatientem, qui prosperis rebus, confusus amicorum & sociorum copia, bellandi iusticiam è sua cupiditate gloriæ æstimaverat: sed post unius prælii infelicitatem amicos, post alteram cladem animum & prudentiam, tertia dimicatione vitam amiserat, clarissimo indicio, eum nec initio ferociendi, nec postea desperandi habuisse causam.

XXVI. Imo ille ipse Autor ita finit suos commentarios, ac si omnia direxisset ad componendam placidè fortunam, & verba ejus sunt, *ut metuamus divinam iudicium, & studeamus in omnibus rebus equitati, & contenti simus mediocris vite genere, neq; defatigemur iis curis, quales fere suscipiuntur, nimia quadam cupiditate & ambitione augescendi.*

XXVII. Pressior hac in parte Tacitus, quasi aliquam judicandi operam reliquisset evolventibus: Sic sædam Romanorum adulationem adversus Tiberium aliter non carpit, quam ipsius Imperatoris ludibrio: *paratos esse homines ad servitutem*; Et satis se perstrinxisse putat Galbæ senectutem, si intimos ejusdem ministros T. Vinium & Cornelium Laconem alterum vocet mortalium deterrimum, alterum ignavissimum: Etiam ubi liberalior in commendando esse cupit erga socerum Agricolam, ubiqvè tamen magis narrare videtur quam instruere. Ac proinde Virtutis igniculos quos Cominæus subjecta quasi flamma excitat Tacitus è filice extorquet.

XXVIII. Libenter profecto facio, ut istis exemplis inhaeream, ne aliqui nimium se putent sapere quibus aut Ethica fordet, aut ad Politicæ consummationem parum videtur conveniens. Perpendant enim, an inculcata ab historicis affectuum inter fortunæ extrema mediocritas, quæ ad Ethicam refertur, abesse queat à suo studio. Sed hæc obiter.

XXIX. Politicum nunc restat Judicium, quod censente Lipsio in eo versatur, *ut discrimen lumenq; rebus adhibeat, & hæc pro-*

pro-

probet hæc damnet. Unum magis est necessarium, alterum magis in arbitrio scribentis ponitur.

XXX. Sed quomodo adhibeatur rebus discrimen & lumen, clarius quam per opposita describi non potest, tolli *confusionem & obscuritatem.*

XXXI. Confusio duplex est, vel enim occurrit in ipsa historia, vel in comparatione ad præteritas seu externas.

XXXII. Prioris vestigia in principio Historiæ ostendit Tacitus. Descripturus enim hilaritatis ac tristitiæ post excessum, Neronis varietates, admodum distinctè loquitur: Patres licentius usurpata libertate lætos; Primores equitum gaudio patrum proximos, partem populi integram & magnis domibus annexam, clientes liberosque damnatorum & exulum in spem erectos, accuratè separat à plebe sordida & circo & theatro assveta, vel deterrimis servorum, qui adesis bonis per dedecus Neronis sustentati fuerant, mæstos tunc & rumorum avidos. Sic Cominaeus dum Caroli Burgundi cum Lotharingo turbas persequitur, quàm prudenter omnia discernit. Melius fuisse dicit, Nanceium à Lotharingis obsessum subitis auxiliis sublevare, quàm novum bellum in Helvetios meditari; quippe oppidum in vicinia commodum, nec hostis adeo paratus; ex adverso constabat vires Helvetiæ sine causa, sed non sine clade tentari posse. Deinde quid intersit inter audacem & precariam loqvendi rationem, in Præfecto urbis demonstrat, cui facilè fuisset obsessos confirmare, nisi versus ad preces, quæ ad sui sententiam facerent, timidè ac modestè dixisset. Tandem cum recuperandum esset Nanceium, consultius ait fuisse, præfidiis vicina loca munire, ibique commeatum importationem prohibere, quàm novam moliri obsidionem.

XXXIII. Altera Confusio nascitur ex imprudenti aliarum historiarum comparatione. Hinc Richelius Cardinalis, in sua apud Gramondum de suppetiis Mantuanis consultatione, graviter refellit secus statuentes, qui quod superioribus seculis ex voto non cesserat, nunc quoque inter impossibilia rejiciebant, ostendebatque capta jam Rupella, universo terrarum orbi insedisse credulitatem, nihil esse supra vires Galliæ. Præterea

B

cum

cum aliqui defatigatos obsidione annua milites objicerent, distinguerebat inter apertum bellum, quod continuis motibus esset obnoxium, & inter securiores obsidentium excubias, quæ pro stationibus magis haberi debuissent.

XXXIV. Atque istius rei momentum non exiguum est. Multi enim & Principes & Consiliarii ob intempestivam imitationem in præsentissimam prolapsi sunt perniciem. Eat aliquis in Angliam, & in hoc rerum statu Cromwelli historiam renovet: vel descriptam hinc inde Gvifiorum ferociam Galliæ rursus injiciat; vel Coronæ Bohemicæ controversiam nostro moveat Leopoldo.

XXXV. Similis sine dubio fuerit talis Politicus Qvixotio cuidam Hispano, qui perlustratis Amadisii, Tristrantii, & id genus nugacissimis fabulis, eò processerat absurditatis, ut quæsiturus Gigantes, incantationes, amores, ad iter se accingeret, imo, quod nullibi legisset, Equites pecunia fuisse instructos, nunc quoque relictis domi sumptibus, gratuitum ubique prætenderet diversorium.

XXXVI. Hæc de Confusione: videamus nunc Obscuritatem quæ lumen postulat, ubi locum habere potest illud Taciti, quod in præfatione ad Historiarum libros adducit, repetendum esse qualis status urbis, quæ mens exercituum, quis habitus provinciarum, quid in toto terrarum orbe validum, quid ægrum fuerit, ut non modo casus eventusque rerum, qui plerumque fortuiti sunt, sed *ratio* etiam *causæque* noscantur. Nam hoc ipso innuit, ut ego quidem intelligo, se non solum causas actionum impulsivas, sed consilia quoque observaturum.

XXXVII. Ago de obscuritate rerum, igitur quæ ad stilum explanatiorem, vel ad clariorem dispositionem pertinent, priori dissertatione expedita sunt: Neque huc adeo quadrant excursions illæ in Geographiam, Chronologiam Genealogiam, quibus historia mirificè illustratur: in talibus enim plus occupatur memoria quam Judicium.

XXXVIII. Manendum ergo in rerum *causis* & *consiliis*, quippe quò arctius ea inter se cohæreant, eò majori indigerit dilucidatione, cum alias sint distinctissima. Inspiciamus bellum
Ger-

Germanicum, ejus Causa profecto à parte Pontificiorum erat Invidia adversus seculares bonorum ecclesiasticorum possessores, à parte Lutheranorum timor & odium erga imminentem rapacitatem; à parte Reformatorum exclusio à pace religiosa. Consilia vero expediebantur in unione & Liga. Sic in persecutionibus Belgicis Hispaniæ Regi causam subministrabat affectata dominatio: Consilia autem tot mutationibus absolvebantur, ut læsa subditorum patientia in rabiem degeneraret, seditiosi jure belli vincerentur, victi leges ex arbitrio victoris sumerent, jacturamq; omnium Privilegiorum justissimè tolerarent.

XXXIX. Sed Causæ interdum veræ sunt, aliquando saltem apparentes, quas *προφάσεις* dixit Polybius. Sicut in fœdere, quod Franciscus I. Galliæ Rex cum Solymanno Turcico percusserrat, intimus respectus ad infringendam Caroli V. potentiam tendebat; apertè tamen jactabatur prætextus commerciorum promovendorum. Liga Sancta quæ ante hoc seculum miserrimè distrahebat Galliam, ab Hispanis tanquam è fonte procedebat, qui excitatis in spem successionis Gvisiorum animis, nationem sibi inimicam juxta ac formidabilem in extremas conjecebat discordias, titulus tamen restaurandæ religionis, extirpandorumque hæreticorum in omni justificatione utramque paginam faciebat. Ita cum Ferdinandus Catholicus Regem Navarrae exueret ditionibus, nemo dubitabat, quin lubido claudendi regna sua montibus Pyrenæis eam expeditionem suscitasset; interea excommunicatus à Pontifice Albretanus, sumptæque ab ipso pœnæ incrustamenti loco adhibebantur: Sed cur non puniebat Ludovicum XII.

XL. Istorum igitur sedula segregatio, ut facit ad confusionis evitationem, de qua supra, ita concinna dilucidatio nihil relinquit obscuritatis, audeo certe dicere, primum hic judicii esse fundamentum:

XLI. Consilia etiam unius generis non sunt; sive enim bona sint sive mala, quædam in semine quasi intereunt; aliqua in mediis actionibus, in ipsa velut herba corrumpuntur; pauca ad felicem diriguntur eventum. Ad primam classem com-

mode reteras agitatatas inter Hispanos de quinta Monarchia consultationes; vel etiam Henrici IV. Regis Galliae spem potiundi Imperii post excessum Rudolphi II. Ad alteram spectat Wallensteinii de occupanda Pomerania concepta opinio, fore ut expugnata Stralsundia, eadem opera Maris Balthici arbitrium indidisceretur: Huc etiam Rohanæus Sveciæ Regem Gustavum Adolphum recensere videtur, cum non occultè innuit, speravisse eum ex bello Germanico Regis Romani coronam. Ultima classis ornari potest exquisitissimo Mauritii Saxoniae Electoris exemplo, qui pacto cum Henrico II. Galliae Rege, foedere non solum perterruerat inhiantem universæ libertati Carolum, sed quoque vix speratam transactionem postea pacem in salutem Germaniæ, incrementum Ecclesiæ, fideliter extricabat.

XLII. Hoc tamen cujusvis iudicio expositum non est, nec in unumquemque oculum acuta illa cadit Principum *καρδιογυνωσία*, præsertim si eventus arcana senatus in apricum non emiserit. Atque ideo libentissime fidem habere soleo iis, qui penes Principem versati, per longinquas & operosas argumentationum ambages nunquam progressi sunt. Quia in parte felicissimus fuit Guinæus, suorum quibus ministravit Principum perpetuus ac intimus Comes, ut cum alias literarum penitus esset rudis, doctrinæ absentiam tam perspicaci compensaret experientia.

XLIII. Sed ponderavimus petitum à Iudicio discrimen & lumen; quæ autem nunc probanda, quæ damnanda? quo stilo? quâ audacia? O pulchra, at etiam difficilis pars, quæ genuinam post se trahit prudentiam. Nam quæ in recensendis causis, in exquirendis consiliis allata fuerunt, hic ad Lydium lapidem examinantur, pari que libertate ac licentiâ censuram experiuntur.

XLIV. Lipsius requirit breviter, eamque observasse Tacitum vide. Cum enim probare vult consilium mutatae Reip. in Monarchiam, nervosè inquit, *omnem potestatem ad unum transferri pacis interfuit*: Sic ubi Agricola deficiente navigiorum usu, milites natando transportaverat in Britanniam, *nihil arduum* ait credidisse incolas, *aut invictum sic ad bellum venientibus*. Ejus vero modestiam in detrectanda gloria ita commendat: *dissimulatione famæ famam auxisse, estimantibus quanta futuri spe tam magna ta-*
cuisse.

XLV.

XLV. Apertiori stilo incedit Cominæus, ut fere nunquam narrationibus non adjiciat suam sententiam, nec tamen exorbitet vel in adulationem vel in odium, sed ipsa Conscientia duce, res abstrusiores simplici faciliq; sermonis genere pertexat.

XLVI. O si omnes historici ad istum componerentur modulum: Pauci tamen sunt quorum Judicia undiqvq; five ab iniquitate five ab imperitia liberentur. Nam si tantum motuum Belgicorum, vel barbarum Germanicarum nuperas descriptiones evolvamur, in narrationibus & Judiciis unumquemq; fere alteri contrarium, atq; ideo aliquos necessario falsos deprehendimus.

XLVII. Interim quo rarior purus prudentiæ thesaurus, eò charior esse debet, si probatus sit. Nec sine dolore cogitari potest, Imperatorem Novæ Romæ Constantinum Porphyrogenitum, Leonis Philosophi filium, Principem literatissimum, collectis hinc inde Historicorum judiciis jam implevisse quinquaginta libros, sed Collectanea tam pulchra, tam ad usum & vitam utilia, indignam multis autoribus stragem excepisse.

XLVIII. Sed antequam receptui cano, coronidis loco subjungenda quæstio incidit, annon Poetarum fabulæ, aliorumq; sapientiæ plena figmenta parî cum historiis passu ambulent. Sunt enim ad exemplum vitæ, ut de Xenophontis Cyro sentit Lipsius, & profecto, idem ad excitandum Alexandrum M. effecerat Homerus Achilles, quàm apud Carol. V. & Solimannum Curtius.

XLIX. Verum enim vero si utilitatē habent, plerumq; deest fides & credulitas, sine quibus vinculis attentio vix astringitur. Atq; hinc breviter pronuncio, quod in experientia propria præsentia præstat, id in Historia efficit veritas.

L. Calamus scribendi operam detrectat, nec animus plura suæ tenuitatis indicia protrudere cupit. Sit igitur hic terminus, & qui prolixiorum historicorum recensionem à me requirit, in Tacito & Cominæo reliquorum laudem comprehendere putet. Lipsio ad excriptionis commoditatē libenter fuisset abusus, sed ejusdem brevitatis pectus objecit invasuro. Aliorum scriptorum, si extant, ignorantia, meam innocentiam juxta & simplicitatem excusaverit. Deum verò precor, ut nobilissimam humanitatis portionem historias sine porro efflorescere, earumq; celeberrimos custodes Academiæ nostræ in longos annos velit indulgere.

COROLLARIA.

I.

Arriaga Disp. Log. 2. sect. 2. subf. 2. contra præcisiones objectivas ita argumentatur: Ut se habet existere & non existere, ita se habet cognosci & non cognosci. Atqui repugnat existere hominis animalitatem, non existere rationalitatem. E. Sed hoc argumentum non contradicit adversariis.

II.

Incredibile est quatuor Elementa consistere ex simplici materia sine forma.

III.

Qui calidum definiunt quod calefacit, frigidum quod frigefacit, Aristoteli non sunt contrarii.

IV.

Jus naturæ & Decalogus non sunt idem.

V.

Majestas non est indivisibilis.

VI.

Nec à Deo creatur immediate.

VII.

Habetque locum in statu populari & Optimatum.

VIII.

Nolim tamen cum Boxhornio duplicem statuere Majestatem, alteram Imperantis, alteram Reipublicæ.

IX.

IX.

Nicephorus Imp. Constant. non magis contulit Carolo M. Imperium, quam Zeno olim Theodorico Gotho concesserat Italiam.

X.

Imperatori nihil decedit, si statuatur, (falsò licet) Carolum M. dignitatem accepisse à Pontifice.

XI.

Titulus verò Imperatoris nihil aliud importat quàm superioritatem inter Christianos Principes.

XII.

Advocatia autem sedis Romanæ, quam Monzambano essentialiter ei adjunxit, potius Conditio est.

XIII.

Rex Galliaë jure antecedit Hispanum.

XIV.

Rex Hispaniaë jure antecedit Gallum.

XV.

Respublica Polonica Venetæ valde est dissimilis.

XVI.

In successione Portugalliaë anno 1580. Philippi jus potius videtur fuisse quàm Ducis Bragantiaë.

XVII.

Nimis curiosus fuit Tiberius, quod nominaturus in Senatu Monopolium, proferendi exotici vocabuli petierit licentiam.

XVIII.

XVIII.

Imperator Sigismundus, cum dixisset Schismam, correctus à quodam Abbate, impofterum, inquit, schisma fuerit primæ declinationis. Potuiſſet igitur aliquis ſine abſurditate rem imitari.

XIX.

Quæritur, quid apud Tacitum lib. 2. Ann. in Oratione Tiberii ad Hortalum ſit, *egredi relationem*, videtur idem ſignificare, ac ad aliam quæſtionem aliud reſpondere.

XX.

Saluſtius vix habeo fidem cum in bell. Jug. Mauros pro Medis appellatos eſſe ſentit.

XXI.

Græcum β olim pronunciabatur ut v.

XXII.

In Poëſi Germanica omnis Conſtructio, quæ in proſa non toleratur, vitioſa eſt.

XXIII.

Pruritus novitatis, & ſcriptionis antiquæ ignorantia, ſuadent ſcribere ꝑꝑ. ff.

